

Berényi Mihály

Betegtájékoztató vagy beteg tájékoztató?

Nyelvünk ellen az élet minden területén követünk el kisebb-nagyobb hibákat. Még az is lehet vétkes, aki éppen az édes anyanyelvét szeretné védeni.

Látszólag szűk terület nyelvhasználatát, a gyógyszerekhez mellékelt betegtájékoztatókét nézegettem. Ha belegondolunk, alig van olyan ember, akinek a kezében még nem volt valamilyen tableta, krém, kúp vagy más gyógyszer a hozzá tartozó betegtájékoztatóval együtt, és máris nem szűk terület e tájékoztatók világa. Azt hisszük, ez hivatalos szöveg, átveszünk az írásmódját. Nem gyógyszerdobozokat bontottam ki, a világhálón egyazon forrásból származó 20 tájékoztatóból gyűjtöttem össze a gyakori íráshibákat. Ennyi is elég volt ahhoz, hogy a jellemzők előjöjjenek. Fogalmazási, stiláris hibákkal nem törődtem. Megjegyzem, hogy bonyolult kifejezések helyesen írt változataival is gyakran találkoztam.

A jellegzetes hibákat a táblázat bal oldali hasábjában gyűjtöttem össze. Nem csak a betegtájékoztatókban, országszerte is leggyakoribb hiba a rossz kötőjelhasználat (vagy nem használat) az összetett szavakban (*agyalapi mirigy-eltávolító műtét*). Néhol hiányzott a kötőjel, máshol fölösleges volt, gyakran rossz helyre került. Összességében a hibák 80%-a kötőjel eredetű. Ki merem mondani: a szótagszámlálás szempontjait, a kötőjelhasználatot a magyarok többsége nem ismeri. Így például az *antibiotikum-kezelés* azért hibás, mert az „anti+biotikum” két önálló szó, ezért egy szónak számít, az antibiotikumkezelés csak két szóból áll, tehát egybeírjuk. Egyik betegtájékoztató sem ismeri a gondolatjelet vagy nagykötőjelet. Hiányuk a megértést nem befolyásolja, de ahonnan hiányoznak, onnan hiányoznak.

Valamennyi tájékoztatóban található *tárolás: 25 °C-on* jellegű hiba a *tárolás: 25 °C-on* helyett. Nyilvánvaló, hogy a fok írásmódját nem sikerült megoldani, pedig ezt az olvasó elvárná. Miért? Mert ha a *vizenyő megjelenése az arcon* után zárójelben (faciális ödéma) ott van fonetikus az orvosi kifejezés is, akkor a Celsius-fokot ne rejtse titkos kód. Hasonló a helyzet a *hatóanyag: Ásszetett* esetében; itt az ö-betűt nem sikerült megtalálni.

Meglepően változatosak voltak a *Hatóanyag* alcím utáni vegyszernevek. Miért *ascorbic acid*, *salicylic acid* vagy *zinc oxyde*? Miért nem *aszorbinsav*, *szalicilsav*, *cink-oxid*? Ha a betegségeknek fonetikusak, akkor a vegyszernevek is legyenek azok.

Érdemes volna ezeket a hibákat kijavítani, hiszen a későbbiekben a szöveg hosszú ideig változatlan marad, nem terjeszti a helyesírási hibákat.

Hibás	Javított
acetilszalicilsav	acetyl-szalicilsav
adagja: napi 3 ×	adagja: naponta háromszor
agyalapi mirigy-eltávolító műtét	agyalapimirigy-eltávolító műtét
alfa-glukozidáz gátló	alfa-glukozidáz-gátló
alkohol intolerancia	alkoholintolerancia
alumínium tubus/lakk	alumíniumtubus, -lakk
antibiotikum-kezelés	antibiotikumkezelés
anyagcsere betegségek	anyagcsere-betegségek
árnika kivonat	árnikakivonat
ciklosporin szérumszint	szérumciklosporin-szint
csontvelő-működési rendellenesség	csontvelőműködési rendellenesség
epehólyag megbetegedés	epehólyag-betegség
fehérvérsejtszám csökkenés	fehérvérsejtszám-csökkenés
fekete szurokszéklet	szurokszéklet
flavonoid-hiány	flavonoidhiány
fülkürt-elzáródás	fülkürtelzáródás
glükóz galaktóz malabszorbció	glükóz-galaktóz malabszorpció
granulocita fehérvérsejt	fehérvérsejt (granulocita)
gyógyszer exantéma	gyógyszerexantéma
gyomor- bél rendszeri,	gyomor-bélrendszeri
hatóanyag: Ásszetett	hatóanyag: összetett
hatóanyagtartalom	hatóanyag-tartalom

Hibás	Javított
hatóanyag: zinc oxyd	hatóanyag: cink-oxid
hidroxipropilcellulóz,	hidroxi-propil-cellulóz
hűvös helyen (5-15 °C között)	hűvös helyen (5–15 °C között)
ízületi- vagy izomfájdalom	ízületi vagy izomfájdalom
kapillaris-károsodás	kapilláriskárosodás
koncentrálo képesség	koncentrálóképesség
kreatinin clearance	kreatininklírensz
lítium-terápia	lítiumterápia
Lyell szindróma	Lyell-szindróma
májenzimszint növekedés	májenzimszint-növekedés
metamizole sodium	metamizol-nátrium
metil-parahidroxibenzoát	metil-para-hidroxi-benzoát
nem-szteroid, nemszteroid	nem szteroid
orr-garatüreg	orr–garat üreg
örökletes galaktóz intolerancia	örökletes galaktóztolerancia
pajzsmirigy funkciózavar	pajzsmirigyfunkció-zavar
pankreasz-por	hasnyálmirigypor
pancitopénia	páncitopénia
proszтата megnagyobbodás	prosztatamegnagyobbodás
reakció-képesség	reakcióképesség

Hibás	Javított
Stevens-Johnson szindróma	Stevens–Johnson-szindróma
szájpadlás viszketés	szájpadlásviszketés
szérum kalciumszint	szérumkalciumszint
szérum kreatinin	szérumkreatinin
szérum-szulfadiazin koncentráció	szérumszulfadiazin-koncentráció
szívritmus szabályzó	szívritmus-szabályzó
szteroid hormon termelés	szteroidhormon-kezelés
tárolás: 25 °C-on	tárolás: 25 °C-on
tejcukor érzékenység	tejcukor-érzékenység
testtömeg-csökkenés	testtömegcsökkenés
vércukorszint csökkentő gyógyszer	vércukorszint-csökkentő gyógyszer
vércukorszint-érték	vércukorszintérték
vérfehérje ürülés	vérfehérje-ürülés
vérlemezke szám	vérlemezkeszám
vizelet cukor tartalma	vizelet cukortartalma
vizelet-termelődés	vizelettermelődés
zselatin kapszula	zselatinkapszula
10000	10 000

SZÖVEGCSISZOLÁS

Bósze Péter

Eredeti mondat: Kiderült, hogy a kürteltávolításkor a betegek átlagosan 10,2 perccel több időt töltöttek a műtőben, mint a lekötésen átesettek, de sem a kórházi tartózkodás idejében, sem a vérátömlesztés igényében nem volt szignifikáns különbség a két csoport között. (251 leütés)

Javaslat: Kiderült, hogy a kürteltávolítás, összevetve a kürt lekötésével, átlagosan 10,2 perccel hosszabbította meg a műtétet, de a kórházi tartózkodási időt és a vérátömlesztési igényt nem befolyásolta. (194 leütés)

Magyarázat: Az első tagmondat körülményes, nem pontos – értelemszerű, hogy a méhkürt lekötése miatt voltak a betegek tovább műtőben, de mégis lehet más oka is. A következménnyel (10,2 perccel tovább voltak a műtőben) magyarázza az okot (azért, mert kürteltávolítást végeztek). Helyesen: a kürteltávolítás tovább tartott; érdektelen, hogy a betegek mennyi idővel voltak tovább a műtőben.

A második mondatrészt a szokásos angol nyelvi hatású terebélyesség: significant difference between the two. A magyar mondat alany–állítmány alapállású (a kürteltávolítás nem befolyásolta...).

Úgy kell fogalmazni, hogy a nem szakember is értse.